

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

Л. Р. Наливайко
І. О. Грицай
Є. В. Мінакова

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

*Методичні рекомендації для підготовки
до семінарських та практичних занять*

*(для студентів II курсу
юридичного факультету)*

Дніпро
2021

*Схвалено Науково-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
протокол №9 від 24.05.2021 року*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

- Василь ІЛЬКОВ** – суддя Дніпропетровського окружного адміністративного суду, доктор юридичних наук, професор;
- Світлана БОБРОВНИК** – завідувач кафедри теорії права та держави юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор.

Укладачі:

- Лариса НАЛИВАЙКО** – проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України;
- Ірина ГРИЦАЙ** – професор кафедри загальноправових дисциплін юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;
- Євгенія МІНАКОВА** – старший викладач кафедри загальноправових дисциплін юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Наливайко Л. Р., Грицай І. О., Мінакова Є. В.

- Н 23 **Забезпечення гендерної рівності : метод. рекомендації для підготовки до семінарських та практичних занять / Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай, Є. В. Мінакова. Дніпро : Дніпроп. держ. Ун-т внутр. справ, 2021. 44 с.**

Викладено методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять з тем, передбачених навчальним планом з дисципліни «Забезпечення гендерної рівності».

Для здобувачів вищої освіти та викладачів юридичних закладів вищої освіти.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН	6
ТЕМА 1. ГЕНДЕР І ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У ПРАВІ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ та КОНЦЕПЦІЇ	7
ТЕМА 2. ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИЙ І МІСЦЕВИЙ РІВЕНЬ	8
ТЕМА 3. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНІ	10
ТЕМА 4. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ГЕНДЕРНІЙ ДИСКРИМІНАЦІЇ	12
ТЕМА 5. ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ГЕНДЕРНІЙ ДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНІ	14
ТЕМА 6. ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ПРИРОДА, СИСТЕМА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ	16
ТЕМА 7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ	19
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	20
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	41

ВСТУП

У ХХІ ст. однією з головних ознак розвитку суспільства є ліквідація різних форм дискримінації, подолання гендерної нерівності. Разом із тим в Україні та інших державах продовжує існувати гендерний дисбаланс у кожній сфері життя. Відсутність гендерної рівності зумовлює появу деструктивних процесів у суспільстві, утворює перепони на шляху до соціальної єдності та призупиняє сталий людський розвиток. Тому забезпечення рівності жінок і чоловіків є одним із головних питань становлення Української держави.

Розвиток знань про гендерну рівність потребує поглибленого осмислення основоположних засад – категорій та термінів у цій сфері. Сьогодні науково-теоретичний інтерес для вітчизняної юриспруденції становить визначення таких понять, як «гендерна рівність», «принцип гендерної рівності» тощо. Це надасть можливість підвищити якість правотворчості, забезпечити єдність юридичної практики у цій сфері. Враховуючи вказане, з'ясування змістовного наповнення поняття «принцип гендерної рівності» та інших споріднених термінів на сучасному етапі суспільного розвитку в Україні має важливе теоретико-прикладне значення.

З набуттям Україною незалежності гендерні питання обговорювалися лише на початковому рівні окремими активістками та жіночими організаціями. Сьогодні забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків набуло характер державної політики, а гендерними питанням займаються без перебільшення усі органи влади, посадові особи самого високого рангу, чисельні представники науки і громадськості.

Фундаментальною складовою процесу розбудови демократичної, правової, соціальної держави є гарантування рівності прав і свобод людини і громадянина. Досягнення фактичної рівноправності людей, а не лише правової, має стати окремим напрямом у роботі органів державної влади та органів місцевого самоврядування. У цьому контексті важливо розглянути таке правове явище, як «паритетна демократія», розкрити його співвідношення з терміном «гендерна демократія» з метою їх практично вірного застосування державними та політичними діячами, науковцями, громадськістю, представниками засобів масової інформації у сучасних умовах державотворення та правотворення.

Нові виклики, що ставить перед державою суспільство, включають

вимогу переоцінити підходи до правового регулювання прав і свобод людини і громадянина та, особливо, механізмів їх гарантування. Актуальність дослідження нормативно-правової складової механізму забезпечення принципу гендерної рівності в Україні зумовлене сучасним етапом реформування державно-правової дійсності з метою приведення її до вимог принципів гуманізму і справедливості. Складовою категорії «гідність» є ставлення людини до самої себе і ставлення до неї суспільства та держави як до особистості. Розуміння цінності людини не може залежати від її статі.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Освітній ступінь «бакалавр» Спеціальність 081 «Право»

на 2020 /2021 навчальний рік

Форма навчання **ДЕННА** Обсяг 4 кредитів ЄКТС (120 годин).

Факультет(-и) ЮФ

Курс 1 Групи ЮД-941-947

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота	
			Всього	Лекції	Семинари	Практ.занят		
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Гендер і гендерна рівність у праві: основні поняття та концепції	16	6	2	2	2	10	
2	Гендерна політика в сучасній Україні: загальнодержавний і місцевий рівень	16	2	2	2	2	10	
3	Правове забезпечення гендерної рівності та протидії дискримінації в Україні	20	6	2	2	2	14	
4	Міжнародні стандарти забезпечення гендерної рівності та протидії гендерній дискримінації	20	6	2	2	2	14	
5	Інституційне забезпечення гендерної рівності та протидії гендерній дискримінації в Україні	18	6	2	2	2	12	
6.	Гендерно обумовлене насильство: соціально-правова природа, система запобігання та протидії	16	6	4		4	10	
7.	Відповідальність за порушення законодавства України про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків	14	4			2	10	
	Разом за навчальний рік	120	40	14	10	16	80	
	Форма підсумкового контролю	Екзамен						

ТЕМА 1. ГЕНДЕР І ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У ПРАВІ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ та КОНЦЕПЦІЇ

Семінарське заняття – 2 год.

План

1. Співвідношення понять «стать», «гендер», «гендерна рівність», «юридична рівність», «гендерний паритет».
2. Поняття, сутність та структура принципу гендерної рівності як складової юридичного принципу рівності.
3. Мета забезпечення гендерної рівності.
4. Правовий статус чоловіка і правовий статус жінки: аналіз структури і змісту.
5. Рівні права, можливості та обов'язки чоловіків і жінок. Гендерні проблеми чоловіків та жінок.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: стать, гендер, гендерна рівність, формальна рівність, реальна рівність, рівність за ознакою статі, гендерна теорія у правовому регулюванні, фемінізм, принцип юридичної рівності, правовий статус чоловіка, правовий статус жінки, рівні права, можливості та обов'язки, гендерні статуси, гендерний поділ праці, гендерний соціальний контроль, гендерна ідеологія, гендерна ідентичність, гендерні процеси, гендерні переконання, гендерні стереотипи, гендерна дискримінація, сексизм

Практичне заняття - 2 год.

План:

1. Гендерна дискримінація і сексизм як бар'єр у реалізації прав людини: поняття, причини та їх ідентифікація. Дискримінація за ознаками сексуальної орієнтації.
2. Гендерні стереотипи: поняття та вплив на сферу правового регулювання. Відображення гендерних стереотипів у законодавстві та вплив стереотипів на практику правозастосування.
3. Гендерна рівність як ціль сталого розвитку й передумова демократичного суспільства.
4. Роль правників у просуванні ідеї гендерної рівності й захисті прав жінок і чоловіків

Практичні завдання:

Задача 1.

Директор ТОВ «Техма» відмовив у прийнятті на вакантну посаду фахівця з технічної підтримки В. Коваленку, на підставі того, що відповідно до ст. 17 ЗУ «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» роботодавці зобов'язані створювати умови праці, які дозволяють б жінкам і чоловікам здійснювати трудову діяльність на рівній основі. У відділі технічної підтримки і так працює багато чоловіків, і для вирівнювання гендерного балансу на підприємстві роботодавець віддає перевагу жінкам.

На заперечення В. Коваленка, директор зауважив, що роботодавці можуть здійснювати позитивні дії, спрямовані на досягнення збалансованого співвідношення жінок і чоловіків у різних сферах трудової діяльності, а також серед різних категорій працівників.

Кваліфікуйте дії директора. Чи має місце гендерна дискримінація? Приведіть приклад позитивних дій у трудовій сфері.

Задача 2.

Голова обласної ради публічно зазначив: «Я, звичайно, радий, що є гендерна політика, але жінок треба використовувати там, де вони дадуть максимальний ефект. А щоб жінка реалізувала політику, треба таку підшукати... Керувати мужчинами... наш менталітет, думаю, не готовий до цього...».

Кваліфікуйте дії посадової особи. Чи є у висловленні посадової особи ознаки гендерної дискримінації? Чи є підстави притягнення особи до відповідальності, до якої?

ТЕМА 2. ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИЙ І МІСЦЕВИЙ РІВЕНЬ

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Державна гендерна політика: суть, зміст, завдання. Принципи, стратегії (політика позитивних дій, антидискримінаційна політика, гендерний мейнстримінг) та типи гендерної політики.
2. Інструменти впровадження гендерної політики.
3. Суть і зміст концепції паритетної демократії. Забезпечення рівної участі жінок і чоловіків в ухваленні суспільно важливих рішень.
4. Гендерний дисбаланс в органах державної влади і місцевого са-

моврядування. Гендерне квотування.

5. Гендерний аспект політичного лідерства.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: гендерна політика, гендерна рівність, гендерна паритетність, паритетна демократія, принципи державного управління, принципи гендерної політики в системі державного управління, гендерні стратегії, державна гендерна політика, гендерний мейнстрімінг

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Забезпечення рівних можливостей жінкам і чоловікам щодо поєднання професійних та сімейних обов'язків. Підтримка сім'ї та формування відповідального материнства і батьківства.

2. Виховання і пропаганда культури гендерної рівності та захист суспільства від інформації, спрямованої на дискримінацію за ознакою статі.

3. Муніципальна політика щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

4. Поняття, сутність та переваги гендерно-орієнтованого бюджетування.

Практичні завдання:

Задача 1.

У 2016 році в другому турі президентських виборів у Молдові брала участь Майя Санду. Колишній президент Молдови з приводу її кандидатури зазначив: «Вона незаміжня, хоча всі знають про президентський протокол: з'являтися на публіці слід разом із своїм чоловіком/дружиною. Люди, що віддають голоси за Санду, роблять велику помилку. Більш того, скажімо відверто – це зрада сімейних цінностей».

Наведіть міжнародні стандарти політичних прав жінок та міжнародні акти, що їх закріплюють? Чи може незаміжня жінка бути обрана главою держави, якщо це не відповідає протоколу?

Задача 2.

У зв'язку з скороченням народжуваності, високими показниками смертності, що спливають на економічну стабільність держави, було внесено на розгляд Верховної Ради України законопроект про податок на бездітність (Законопроект «Про внесення змін до ст. 167 Податкового кодексу України щодо перегляду ставки податку на доходи фізичних

осіб»), що передбачав наступне положення: «У разі , якщо платник податку, який досяг тридцятирічного віку, не має дітей, крім випадків, коли такий платник є інвалідом I-ої, II-ої або III-ої груп, то ставка податку становить 17 % бази оподаткування доходів, незалежно від розміру загальної суми отриманих платником податку у звітному податковому місяці доходів....».

Голова ВРУ зауважив, що закон залишив поза увагою матерів, у яких немає можливості, здоров'я або бажання мати дітей, також цей законопроект не відповідає міжнародним стандартам прав людини.

Висловіть власну думку щодо законопроекту? Які міжнародні акти закріплюють згадані Головою ВРУ міжнародні стандарти? Які міжнародні зобов'язання має виконувати держава у питаннях регулювання шлюбу та сімейних стосунків?

Завдання 3.

Перегляньте уважно зображення. Зробіть оцінку того, наскільки заходи, що фінансуються з державного бюджету (побудова/реконструкція ДЖ вокзалу) задовольняють потреби різних груп жінок та чоловіків. Які пропозиції та рекомендації в результаті гендерного аналізу Ви можете надати?

ТЕМА 3. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНІ

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Конституційне забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків і жінок в Україні.
2. Законодавче закріплення принципу гендерної рівності:
 - Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків»;
 - Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в

Україні»;

-Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

3. Програмні та стратегічні документи щодо утвердження гендерної рівності.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: гендерна експертиза нормативно-правових актів, національні стандарти забезпечення гендерної рівності, конституційні засади гендерної рівності, законодавче регулювання питань забезпечення гендерної рівності, забезпечення рівних прав і можливостей, захищені ознаки, дискримінація за ознакою статі, дискримінація де-юре, дискримінація де-факто, пряма дискримінація, непрямая дискримінація, тимчасові спеціальні заходи, позитивні дії, позитивна дискримінація

Практичне заняття - 2 год.

План:

1. Гендерно-правова експертиза нормативно-правових актів.
2. Практика застосування судами України законодавчих положень, спрямованих на забезпечення гендерної рівності.
3. Практика ЄСПЛ у сфері забезпечення гендерної рівності та її врахування у судовій практиці України.
4. Характеристика правових засобів забезпечення толерантності.

Практичні завдання:

Задача 1.

Ініціативна група чоловіків вирішила створити громадську організацію, направлену на захист прав батьків «Батьки-одинаки» для удосконалення державної системи опіки над дітьми та перезапуску її, знищення застарілих практик радянської системи.

З метою реєстрації громадської організації звернулися до обласного управління юстиції, де отримали відмову, оскільки їх ГО, на думку державного реєстратора, спрямована на розпалювання в суспільстві гендерної ворожнечі, і взагалі, така діяльність не є «чоловічою справою».

Чи правомірною відмова? Чи має місце гендерна дискримінація?

Задача 2.

Ірину Степанченко було звільнено з роботи в ТОВ «Енергія» у

зв'язку зі скороченням штату, через фінансову кризу, спричинену карантинними заходами. Іншу вакантну посаду, яка була на підприємстві, їй не запропонували, оскільки робота на цій посаді передбачає виконання обов'язків у нічні зміни. Керівництво ТОВ «Енергія» обгрунтовували це тим, що відповідно ст. 175 Кодексу законів про працю України зобов'язує залучати жінок до робіт у нічний час, а отже запропоновувати жінці наявну вакантну посаду не можна.

Яким має бути рішення суду?

ТЕМА 4. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ гендерній ДИСКРИМІНАЦІЇ

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Поняття, система та роль міжнародних стандартів у сфері забезпечення гендерної рівності. Джерела міжнародних стандартів у сфері забезпечення гендерної рівності.

2. Загальні міжнародні акти, що забезпечують принцип рівності (Загальна декларація прав людини від 1948 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 р., Міжнародний пакт про громадські та політичні права від 1966 р., Пакт про соціально-економічні та культурні права від 1966 р.).

3. Міжнародні стандарти гендерної рівності та недискримінації, закріплені в спеціальних міжнародних актах (Конвенція про політичні права жінок від 1952 р., Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 1979 р., Статут Організації Об'єднаних Націй від 1945 р., Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами від 1949 р., Декларація про ліквідацію дискримінації у відношенні жінок від 1967 р., Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 рр., Резолюція Ради Безпеки ООН №1325(2000) «Жінки. Мир. Безпека»).

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: міжнародні стандарти захисту прав людини, міжнародні стандарти гендерної рівності, міжнародний механізм забезпечення гендерної рівності, міжнародні організації, гендерний омбудсмен, міжнародні стандарти захисту прав жінок, співвідношення міжнародного і національного права, міжнародні зобов'язання держави, практика міжнародних судових інституцій і моніторингових органів, Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, зобов'язання держави

щодо просування гендерної рівності, формальна і реальна рівність, стандарти ЄС щодо забезпечення гендерної рівності, антидискримінаційне право ЄС, гендерний мейнстрімінг у європейській політиці.

Практичне заняття - 2 год.

План:

1. Міжнародні зобов'язання України щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
2. Юридичний аналіз національного законодавства щодо його відповідності міжнародним зобов'язанням із забезпечення гендерної рівності.
3. Міжнародні зобов'язання України в сфері захисту прав жінок. Роль представників правничої спільноти в їх виконанні.
4. Позитивні дії щодо забезпечення гендерної рівності у різних сферах життя. Спеціальні тимчасові заходи.

Практичні завдання:

Задача 1.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 5 листопада 1991 р., громадяни України мають право на державну пенсію за віком. Загальновідомою є різниця у пенсійному віці жінок і чоловіків. Хоч така різниця є поширеною у світі, існують держави, що зрівняли її. Пенсійний вік, однаковий для обох статей, встановлено у 12 країнах ЄС. При цьому в 10 країнах він є максимальним (65 років) та лише в 2 складає 62 роки.

Висловіть свою думку, якою є мета призначення нижчого рівня пенсійного віку для жінок? Чи є завищений пенсійний вік для чоловіків проявом гендерної дискримінації?

Задача 2.

Олена Петренко була призначена на посаду офіцера безпеки у одне з відділень банку. Вона працювала на контрактній основі майже 3 роки перед тим, як її було поінформовано, що вона не може працювати далі, оскільки не відповідає критеріям «бути чоловіком» та «пройти військову службу». Роботодавець повідомив її, що ця посада була зарезервована для кандидатів-чоловіків, і що ця вимога є законною, беручи до уваги особливості посади та інтерес банку в безпеці. Жінка, у свою чергу, відзначила, що керівництво погодилося на її кандидатуру й призначило на

посаду, хоча їм було відомо, що вона жінка.

Вирішіть ситуацію з посиланням на чинні нормативно-правові акти.

Задача 3.

Громадянка Нігерії звернулася до Державної міграційної служби України з заявою про надання статус біженця через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознаками статі, оскільки побоювалась, що у зв'язку з її віком і статтю її родина застосує до неї релігійний обряд видалення зовнішніх статевих органів. Мотивувала, що вона не може користуватися захистом своєї країни, оскільки держава не втручається в приватні проблеми жінок.

Фахівці Державної міграційної служби України після розгляду заяви, надали відмову і пояснили, що така підстава є приватним, а не публічним переслідуванням і не передбачена Конвенцією ООН про статус біженців від 1951 р.

Кваліфікуйте дії Державної міграційної служби України? Чи може держава надати статус біженця в цьому випадку? Як діяти громадянці Нігерії?

ТЕМА 5. ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ГЕНДЕРНІЙ ДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНІ

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Сутність та структура інституційного забезпечення гендерної рівності та протидії дискримінації в Україні.
2. Роль та повноваження Верховної Ради України та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у забезпечення гендерної рівності.
3. Завдання та повноваження глави держави та органів виконавчої влади (Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи виконавчої влади) у забезпеченні гендерної рівності.
4. Урядовий уповноважений з питань гендерної політики: поняття, правовий статус, повноваження та функції.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: інституційний механізм забезпечення гендерної рівності, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство соціальної політики України, області та районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, ЗМІ, інститути громадянського суспі-

льства, жіночі громадські організації, наукові установи, Урядовий уповноважений з питань гендерної політики

Практичне заняття - 2 год.

План:

1. Органи судової влади, конституційної юстиції, правоохоронні та правозахисні органи у механізмі забезпечення гендерної рівності.
2. Повноваження та роль органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства у забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок.
3. Засоби масової інформації у механізмі забезпечення гендерної рівності.
4. Роль бізнесу у сприянні гендерній рівності.

Практичні завдання:

Задача 1.

Під час вечірнього випуску новин ведуча каналу «А» повідомила, що прийняття урядової стратегії з гендерної рівності та призначення уповноваженої особи з забезпечення гендерної рівності є марною трактою бюджетних коштів. Громадська організація «Жінки UA» звернулися зі скаргою до Експертної ради з питань протидії дискримінації за ознакою статі зі скаргою на телеканал у зв'язку з тим, що він формує у суспільства негативне ставлення до забезпечення гендерної рівності, применшує його значення. Керівник телеканалу повідомив, що відповідно до ст. 24 Закону України «Про інформацію» від 02 жовтня 1992 р. заборонено вимагати у ЗМІ узгодження інформації до її оприлюднення. Вплив на журналістів та засоби масової інформації не є можливим.

Кваліфікуйте дії телеканалу. Чи є в поведінці телеведучої ознаки гендерної дискримінації чи сексизму? Якою є відповідальність ЗМІ у такому випадку?

Завдання 2.

Заповніть таблицю. Опишіть повноваження вказаних суб'єктів забезпечення гендерної рівності.

Суб'єкт забезпечення ГР	Повноваження
Верховна Рада України	
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини	
Кабінет Міністрів України	
спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків	
органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування	
громадські об'єднання	

ТЕМА 6. ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ПРИРОДА, СИСТЕМА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Поняття та ознаки гендерно обумовленого насильства (насильства за ознакою статі) як найпоширенішого порушення прав людини.
2. Причини та види гендерно обумовленого насильства.
3. Домашнє насильство і національна кримінально-правова рамка реагування на нього. Сексуальне насильство.

Практичні завдання:

Задача 1.

Заповніть таблицю «Види гендерно обумовленого насильства»

Назва виду ГОН	Визначення поняття	Відповідальність (вказати назву НПА, статтю)
Торгівля людьми		
Домашнє насильство		
Сексуальні домагання		
Примусовий шлюб		
Зґвалтування		
Примушування до зайняття проституцією		

Ранні або дитячі шлюби		
Убивство честі		
Калічення жіночих статевих органів		

Завдання 2.

ЗВО розділяються на 3 групи. Перша група формулює поняття насильства щодо жінок та визначає його форми; друга група – поняття та форми насильства щодо дитини; третя група – поняття та форми домашнього насильства. Робота групи триває 10 хвилин. Після цього групи отримують матеріали, в яких наведено згадані визначення, що містяться у відповідних міжнародно-правових документах, та порівнюють результати своєї роботи з розданим матеріалом. Представники груп презентують результати роботи групи.

Задача 3.

У Киргизстані досі практикується звичай викрадення нареченої «ала качуу». Так, 19-річну громадянку Киргизстану двоє чоловіків насильницьким способом затягли в машину і відвезли в будинок майбутнього нареченого, якого вона бачила вперше. Дівчина просила відпустити її, але старші жінки – члени родини викрадача, примушували її погодитись на шлюб. Через 12 годин вона не витримала і подзвонила батькам, щоб сказати, що виходить заміж, оскільки за традиціями відмовляти старшим неприпустимо, а її честь і гідність вже і так порушені. Батьки дівчини звернулися до поліції, але їх звернення було проігноровано, оскільки викрадення є «національною традицією».

Зазначте, які міжнародні стандарти прав людини порушені. Кваліфікуйте описану ситуацію з посиланням на положення Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульську конвенцію)? Якщо держава не ратифікувала Стамбульську конвенцію та байдужа до правопорушень заснованих на традиціях, які існують міжнародні механізми захисту?

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція): поняття, мета, значення для України та аналіз її

спроможностей.

2. Заходи із запобігання насильству за ознакою статі в Україні: основні напрями та правові засади.

Практичні завдання:

Завдання 1.

Установіть відповідність між назвою правопорушення та прикладом неправомірних дій.

А.	Сексизм	1.	Керівник постійно жартує на нарадах про те, що місце жінок на кухні з метою принизити цим працівниць
В.	Утиск	2.	Директор дає вказівку HR-менеджеру брати на роботу лише чоловіків
С.	Підбурювання до дискримінації за ознакою статі	3.	Керівник сказав підлеглий, що жінка за кермом – це «мава з гранатою»
Д.	Гендерна дискримінація	4.	Чоловік транспортував двох дівчат до Словаччини з метою сексуальної експлуатації
Е.	Гендерно обумовлене насильство	5.	Дівчину ображають в соціальних мережах через її зовнішній вигляд
Ф.	Сексуальні домагання	6.	Керівниця повідомила своєму підлеглому, що той отримає відпустку тільки якщо піде з нею на побачення
Г.	Цькування та осуд	7.	Керівник відділу міжнародної співпраці направляє у міжнародні відрядження чоловіків, тому що жінкам необхідно виконувати свої родинні обов'язки

Задача 2.

Чоловік, 83 років звернувся до поліції зі скаргою на його дочку, яка систематично відбирає у нього пенсію, не дозволяє виходити з квартири та споживати продукти, які є в помешканні. Чоловік має розлади здоров'я та потребує піклування. При цьому, фізичного насильства дочка не застосовує, але погрожує та ображає чоловіка.

Кваліфікуйте дії жінки. Які форми насильства мають місце у цьому випадку? Яку відповідальність має понести дочка?

Задача 3.

Прочитайте та проаналізуйте історію.

«Перший час все було просто чудово, але з часом я почала розуміти, що не можу купити собі одяг, заздалегідь не дочекавшись схвалення. Одяг, який я купувала одна, носити я могла, але кожен раз доводилося багато вислуховувати. Істерику в нього викликало і моє бажання піти в магістратуру: він вважав, що я повинна прибирати і готувати замість цього. Паралельно прийшов алкоголь. У нас вдома постійно були його друзі, моїм же вхід до нашого дому був заборонений. Я розуміла, що мене ж не б'ють, значить, не так усе й погано. Грошей на руках у мене не було, хоча у нього був свій бізнес. (Посилання на джерело: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/bila-i-prinizhuvala-svojih-ditey-istoriji-lyudey-yaki-perezhili-domashnye-nasilstvo-abo-sami-chinili-yogo-50037862.html>)».

Які форми насильства описує постраждала? Як діяти в такій ситуації? Надайте правову оцінку ситуації та підготуйте письмову відповідь постаржалій.

ТЕМА 7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Підстави цивільної, адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства України про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
2. Оскарження дискримінації за ознакою статі та сексуальних домагань, насильства за ознакою статі.
3. Відповідальність роботодавця за переслідування на робочому місці, у тому числі за сексуальні домагання.
4. Відповідальність роботодавця за недотримання спеціальних заходів щодо охорони праці і здоров'я жінок.

Практичні завдання:

Задача 1.

Деякі колеги Ольги як позаочі, так і в її присутності говорять про неї «досвіду немає, нічого не знає, але лізе зі своїми пропозиціями». В роботі вони її або ігнорують, або підвищують голос та ображають, посилюючись на її вік, стать та досвід. Одного разу колега її образив та

сказав «Ти ще мала дівка та нічого не знаєш, аби мені щось нав'язувати!». Ольга розповіла своєму керівникові про образливе та принизливе ставлення деяких колег до неї. Але керівник відповів: «Ти сама їх провокуєш, не висовуйся. І не треба відволікати мене цими дурницями від роботи».

Приклад якої ситуації описаний? Яким НПА регламентовано реагування на такий вид дискримінації. Куди має звернутися Ольга за допомогою. Надайте юридично обґрунтовану відповідь.

Задача 2.

Банк «Кредит» розмістив на 7 рекламних білбордах в м.Дніпрі оголошення про набір кадрів на вакантні посади касира банку наступного змісту: «Чекаємо тебе у своїй команді, якщо ти: гарна, розумна, молода та амбіційна». Громадська організація «Чесна праця» звернулася до Дніпропетровської міської ради з вимогою відреагувати на дискримінаційні оголошення. Міська рада відповіла, що розгляд таких питань не в їх повноваженнях та запропонував звернутися до рекламодавця безпосередньо.

Кваліфікуйте дії міської ради. Чи наявні в оголошеннях ознаки дискримінації?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Основні нормативні акти:

1. Декларація про викорінювання насилля щодо жінок: Декларація від 20.12.1993 № 995_506. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_506.

2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979. *Бібліотечка голови профспілкового комітету*. 2005. № 5.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 215.

4. Конвенція про статус біженців від 28.07.1951. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_011

5. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16.05.2005. *Офіційний вісник України*. 2011. № 16. Ст. 706.

6. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

7. Пекінська декларація (укр/рос) прийнята на четвертий Всесвітній конференції зі становища жінок 15.09.1995 р. *Бібліотечка голови профспілкового комітету*. 2005. № 5. URL:

http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/995_507

8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2013 № 5076-VI (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2013. № 27. Ст. 282.

9. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 23.12.2011 № 3460-VI (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України України. 2011. № 51. Ст. 577.

10. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 20.04.2012 № 3671-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 16. Ст. 146.

11. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV Відомості Верховної Ради України. 2006. № 30. Ст. 260.

12. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 07.07.1992 № 2232-XII (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 1992. № 27. Ст. 385.

13. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1. Ст. 1.

14. Про громадянство України: Закон України від 30.03.2001 № 2235-III (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст. 65.

15. Про державну службу: Закон України від 22.01.2016 № 889-VIII (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. Ст. 43.

16. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 05.03.1993 № 2782-XII (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 1993. № 1. Ст. 1.

17. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 02.01.2015 № 1706-VII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 1. Ст. 1.

18. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 27.06.2014 № 1207-VII (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2014. № 26. Ст. 892.

19. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2005. № 52. Ст. 561.

20. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 02.02.2018 № 2229-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 5. Ст. 35.

21. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 09.08.2013 № 5207-VI (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2013. № 32. Ст. 412.

22. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.

23. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 794-

VII (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. Ст. 222.

24. Про Конституційний Суд України: Закон України від 01.09.2017 № 2136-VIII (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2017. № 35. Ст. 376.

25. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.

26. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 28.05.1999 № 586-XIV (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України України. 1999. № 20-21. Ст. 190.

27. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 49. Ст. 668.

28. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 18.05.2012 № 3773-VI (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19-20. Ст. 179.

29. Про проведення гендерно-правової експертизи: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2006 № 504-2006-п (зі змін. та допов.). Офіційний вісник України. 2006. № 15. Ст. 1113.

30. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI (зі змінами і допов.). Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19-20. Ст. 173.

31. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996 № 270/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 39. Ст. 181.

32. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 17.08.2001 № 2493-III (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2001. № 33. Ст. 175.

33. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 15. Ст. 190.

34. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 № 2558-III (зі змінами і допов.) Відомості Верховної Ради України. 2001. № 42. Ст. 213.

35. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки: Указ Президента України від 01.02.2012 № 45/2012. Офіційний вісник України. 2012. № 10. Ст. 365.

36. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 31.08.2016 № 1402-VIII (зі змін. та допов.). Урядовий кур'єр. 2016. № 162.

37. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.04.2017 № 229-р. Урядовий кур'єр. 2017. № 95.

38. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на

період до 2023 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 728-р. Урядовий кур'єр. 2018. № 207.

39. Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини: Закон України від 12.05.1997 № 776/97-ВР (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.

40. Про Урядового уповноваженого з питань гендерної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 № 390. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/250049925>

41. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 23.09.2011 № 3166-VI (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.

42. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III (зі змін. та допов.). Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21-22. Ст. 135.

2. Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали

1. Гендер і державна політика : навч. посібник. К. : Основи, 2004. 394 с.

2. Гендерний аналіз українського суспільства. К.: ПРООН, 1999. 293 с.

3. Герц А.А. Права людини, сексуальна орієнтація та гендерна рівність : навчальний посібник / А. А. Герц. Київ, 2018. 326 с.

4. Журженко Т. Социальное воспроизводство и гендерная политика в Украине. Харьков ; Фолио, 2001. 240 с.

5. Мельник Т. М. Творення суспільства тендерної рівності : міжнародний досвід. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності. К.: Стило, 2010. 440 с.

6. Методика проведення гендерного аналізу політик і програм Львівської обласної державної адміністрації / авториуклад.: І. Артим, М. Колодій, М. Скорик. Київ, 2013. 15 с.

7. Методичні рекомендації щодо розроблення гендерного портрету області / автор-уклад. О. М. Рудік. Київ, 2013. 24 с.

8. Основи гендерної політики в системі державного управління: навчально-методичний комплекс дисципліни для слухачів курсів підвищення кваліфікації державних службовців, керівників державних підприємств і організацій та працівників органів місцевого самоврядування / укладачі В.А. Гошовська, Н.Г. Протасова: Національна академія державного управління при Президенті України. Київ, 2011. 120 с.

9. Основи теорії тендеру : навч. посібник / відповід. ред. Скорик М. М.-К. : К.І.С., 2004. 536 с.

3. Монографії та інші наукові видання

1. Chebotariova, E. V. Gender approach in the preparation of student youth to family life. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2011. № 3. С. 72-77.

2. Амджадін Л. Стратегії змін для досягнення гендерної рівності у місцевому самоврядуванні в Україні. Київ: Стило, 2003. 82 с.

3. Анистратенко С. В. Трансформация гендерных норм и практик в современном иудаизме: дис. ... канд. филос. наук. Санкт-Петербург, 2008. 198 с.
4. Анистратенко Т. Г. Политическое лидерство (типология и технологии имиджконструирования): дис. ... канд. полит. наук. Ростов-на-Дону, 2003. 135 с.
5. Аніщук Н. В. Гендерне насильство у правовому житті України: монографія. Одеса: Юрид. літ-ра, 2007. 232 с.
6. Аніщук Н. В. Основи гендерного права України: підручник. Одеса: Фенікс, 2013. 207 с.
7. Аніщук Н. В. Правові засоби викорінення гендерного насильства в Україні: історико-теоретичний аналіз: дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2008. 398 с.
8. Аніщук Н. В. Правові засоби викорінення гендерного насильства в Україні: історико-теоретичний аналіз: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Одеса, 2008. 36 с.
9. Ануфриева Е. В. Феминность как форма гендерного самосознания: дис. ... канд. филос. наук. Волгоград, 2001. 143 с.
10. Бабич І. Г. Принцип справедливості в римському праві і у сучасному зобов'язальному праві України: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2006. 183 с.
11. Бадлендер Д. Гендерные бюджеты: пособие для тренеров. Братислава: Программа развития ООН, 2005. 141 с.
12. Барашева Д. Гендерна й етнічна ідентифікація в умовах гетерогенного соціуму. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. № 8 (173). С. 43-48.
13. Бачановіч В. Гендерна рівність у місцевому політичному житті та гендерна концепція у місцевій політиці в Україні. 2018. URL: <https://rm.coe.int/-/16808a2a51>
14. Бендас Т. В. Гендерная психология : учеб. пособ. / Т. В. Бендас ; Совет по психологии УМО по классическому университетскому образованию. СПб. ; М. ; Х. : Питер, 2008. 431 с.
15. Біденко Ю., Кисельова В. Гендерна політика в Україні: складний шлях від декларацій до позитивних дій. URL: <http://hvylya.net/analytics/society/genderna-politika-v-ukrayini-skladniy-shlyah-vid-deklaratsiy-do-pozitivnih-diy.html>
16. Білінська М. М. Гендерна політика в системі державного управління: підручник. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 132 с.
17. Бободжанова Р. М. Роль СМІ в формуванні гендерних стереотипов: дис. ... д-ра філол. наук. Душанбе, 2006. 274 с.
18. Богданова О. С. Гендерное измерение политического лидерства: дис. ... канд. полит. наук. Москва, 2011. 186 с.
19. Боднар С. Б. Рівність як категорія філософії права: дис. ... канд. юрид. наук. Чернівці, 2009. 185 с.

20. Бокало Н. І. Формування і розвиток ідеї рівності в праві: філософсько-правовий вимір: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2014. 205 с.
21. Бондар Г. Г. Концептуалізація детермінації гендерної нерівності в українському суспільстві: дис. ... канд. соц. наук. Запоріжжя, 2012. 224 с.
22. Бондарчук О. І. Особливості забезпечення гендерної рівності персоналу підприємства в професійній діяльності в контексті їх соціального захисту. Соціальна служба в Україні: соціально-психологічні засади формування й ефективного функціонування : матеріали наук.-практ. конф. (Черкаси, 12 травня 2005 р.). К. : Фенікс, 2005. № 1. С. 213-220.
23. Бреус С. М. Міжнародно-правові стандарти і зарубіжний досвід у сфері гендерної ідентичності. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2014. № 3. С. 83.
24. Буднік Г. Проблема гендерної нерівності в Україні: історія та сучасність. Актуальні проблеми сталого соціального розвитку : погляд молоді : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 3 листоп. 2010 р.). Чернігів : ЧДПСТП, 2011. С. 261- 264.
25. Букатюк У. Жінки заробляють менше чоловіків, хоча працюють більше. Скільки втрачає економіка України через сексизм. URL: https://espresso.tv/article/2017/10/16/chomu_bilshe_zhinok_u_parlament_i_prynosyt_ekonomici_bilshe_groshey
26. Буковинська Н. Гендерна рівність: шлях до успіху чи загроза майбутньому? *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 191-194.
27. Булко К. Забезпечення рівних прав жінок та чоловіків як умова сталого суспільного розвитку. Актуальні проблеми сталого соціального розвитку: погляд молоді : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Чернігів, 3 листоп. 2010 р.). Чернігів : ЧДПСТП, 2011. С. 264-267.
28. Буроменський М. В. Міжнародне право. Гендерна експертиза / відп. ред. Т. М. Мельник. Київ: Логос, 2001. 40 с.
29. Бутурлим Т. І. Сім'я без гендерного насильства основа гармонійних взаємин між чоловіком і жінкою. Виховна година з гендерного законодавства ХІХ-ХХІ ст. та української літератури. *Педагогічна майстерня*. 2017. № 9 (81). С. 34-42.
30. Бутурлим Т. І. Упровадження гендерного підходу в навчально-виховний процес. Навчальний семінар. *Педагогічна майстерня* : 2017. № 3 (75). С. 24-31.
31. Бутурлим Т. І. Упровадження гендерного підходу в навчально-виховний процес. Навчальний семінар. *Педагогічна майстерня*. 2017. № 4 (76). С. 21-26.
32. Вавілова Н. В. Гендерні трансформації у Збройних Силах України (1991-2011 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2016. 20 с.
33. Вавілова Н. В. Реалізація гендерної політики у Збройних Силах України. *Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України ім. Івана Черняхівського*. 2016. № 1. С. 140-143.
34. Васильченко О. П. Принцип рівності прав і свобод людини і грома-

дянина в конституційному праві України: доктринальні та прикладні аспекти: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2015. 35 с.

35. Васильченко О. П. Принцип рівності прав і свобод людини і громадянина та його ціннісні виміри в конституційному праві України: монографія. Київ: Арт Економі, 2014. 475 с.

36. Васильченко, О. Сучасний зміст конституційного принципу рівності прав і свобод людини та громадянина. *Право України*. 2017. № 7. С. 47-55.

37. Венгер О. М. Становлення та особливості функціонування гендерної демократії в сучасному українському суспільстві: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2009. 198 с.

38. Вербець В. В. Соціологія : курс лекцій / В. В. Вербець , О. А. Субот , Т. А. Христюк. К. : Кондор, 2009. 550 с.

39. Власова О. П. Проблема гендерного равенства в западноевропейской философии (историко-философский анализ): дис. ... канд. филос. наук. Днепропетровск, 2008. 228 с.

40. Вознюк Є. В. Порівняльний вимір гендерної політики перехідних держав (на прикладі України та Росії): дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2011. 181 с.

41. Воронько Л. О. Гендерна політика в системі державної служби: поняття і сутність. *Державне управління: теорія та практика*. 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2012_2_10

42. Ворчакова І. Є. Гендерна політика: навч. посібник. Миколаїв: Прокочук Т. Ю., 2014. 242 с.

43. Вострих О. Ю., Дульнєва Н. В., Марінцова С. Г. Права жінок та людей з інвалідністю — гендерний вимір подвійної дискримінації: навч. посібник. Миколаїв: Ємельянова Т. В., 2015. 127 с.

44. Впровадження гендерних підходів у діяльність органів виконавчої влади: посібник / за заг. ред. І. В.Розпутенка. Київ: К.І.С., 2004. 178 с.

45. Ганзицька Т. С. Принципи права в механізмі забезпечення гендерної рівності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Маріуполь, 2013. 20 с.

46. Ганзицька Т. С. Судова гілка влади в механізмі забезпечення гендерного паритету в українському суспільстві: теоретико-правовий аналіз. *Держава та регіони*. 2014. № 2 (44). С. 4-9.

47. Гаращенко С. В. Гендерна рівність як чинник демократичних перетворень в Україні. *Наукові записки*. 2008. Т. 82. С. 58-61.

48. Гаращенко С. В. Гендерне бюджетування як складова політичних механізмів сприяння забезпеченню рівності жінок та чоловіків. *Наукові записки*. Т. 95. С. 47-51.

49. Гендерна політика та інституційні механізми її реалізації в Україні : національний огляд виконання Україною Пекінської декларації та Платформи дій і заключних документів Двадцять третьої спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН / Укл. : М. Корюкалов. К., 2014. 122 с.

50. Гендерна політика у Збройних Силах України: проблеми теорії та

практики: монографія / В. П. Кротиков, В. М. Малюга, В. Л. Топальський; за заг. ред. О. М. Олійника. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2012. 334 с.

51. Гендерна рівність. Амазонки сучасності. *Академічний Летописець*. 2017. № 1(20). С. 34-37.

52. Гендерний розвиток у суспільстві : конспекти лекцій / відп. ред. К. М. Левківський, наук. ред.-упоряд. С. П. Юдіна. Вид. 2-ге. К. : Фоліант, 2005. 351 с.

53. Гендерний розвиток у суспільстві : конспекти лекцій / відп. ред. К. М. Левківський ; наук. ред.- упоряд. С. П. Юдіна. 2-е вид. К. : Фоліант, 2005. 351 с.

54. Гендерні дослідження: прикладні аспекти: монографія / [В.П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді та ін.]; за наук. ред. В. П. Кравця. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2013. 448 с.

55. Георгізова І. Л. Жіночі організації України в громадсько-політичному житті суспільства наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.: дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2008. 196 с.

56. Герасименко Г. В. Гендерні аспекти соціальної політики в Україні: монографія. Умань: Сочінський, 2008. 250 с.

57. Герасименко Г. В., Ничипоренко С. В., Хмелевська С. В. Підходи до формування політики протидії гендерно зумовленому насильству в Україні. *Український соціум*. 2016. № 2. С. 97-104.

58. Герасименко Г. Гендерно обумовлене насильство в умовах конфлікту: результати соціологічного дослідження в п'яти регіонах Східної України. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2016_Gender_rivn.pdf

59. Гіденс Е. Соціологія / Ентоні Гіденс ; пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник ; наук. ред. О. Іващенко. К. : Основи, 1999. 726 с.

60. Гнатовський М. М. Повага до прав людини в умовах збройного конфлікту в Україні. 2017. 25 с. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/Report_Respect-for-HR-in-Conflict_Gnatovsky_UKR.pdf

61. Гнатовський М. М., Короткий Т. Р., Хендель Н. В. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для юристів громадських приймалень. Одеса: Фенікс, 2015. 92 с.

62. Гогужева Т. С. Еволюція форм соціального насильства: гендерний аспект. *Вестник Башкирского университета*. 2007 № 3. С. 121-124.

63. Голинська О. В. Гендерно-орієнтоване бюджетування як критеріальна основа ефективності бюджетних програм. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 8 (1). С. 16-21.

64. Голяк Л. В. Спеціалізовані омбудсмени у гендерному мейнстрімінгу: досвід Скандинавських країн. *Держава і право. Серія: Юридичні і політичні науки*. 2011. № 52. С. 179-184.

65. Голяк, Л. В. Спеціалізовані омбудсмени у гендерному мейнстрімінгу: досвід скандинавських країн. *Держава і право*. 2011. № 52. С. 168-173.

66. Гончарова Ю. А. Роль та місце принципу гендерної рівності в су-

часному міжнародному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 26 с.

67. Гонюкова Л. В. Гендерна політика в Україні: проблеми та перспективи. *Гендерна політика міст: історія і сучасність*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. м. Харків, 23-25 жовтня 2013 р. Харків, 2013. Вип. 2. С. 33-38.

68. Гонюкова Л. В., Педченко Н. С. Сучасний механізм упровадження гендерної політики в Україні. *Вісник НАДУ при Президентові України*. 2016. № 2. С. 114-120.

69. Грабовська І. Сучасна українська гендерна політика у світлі євроцивілізаційних прагнень України. *Українознавчий альманах*. 2015. № 18. С. 73-76.

70. Грабовська І., Кобелянська Л. Ladies first: Феномен жіночого політичного лідерства в Україні. Київ: К.І.С., 2007. 144 с.

71. Грицай І. О. Обеспечение политических прав и свобод человека и гражданина в Украине в контексте гендерного паритета. *East European Scientific Journal*. 2016. № 3 (7). С. 156-161.

72. Грицай І. О. «Паритетна демократія» та «гендерна демократія»: загальноправові питання взаємозв'язку. *Україна. Євроінтеграція. Інтермаріум*: матер. II Міжнар. наук. конф., м. Одеса, 27-28 жовтня 2017 р. Одеса, 2017. С. 46-49.

73. Грицай І. О. Гендерна політика: сучасний стан та перспективи. *Норми права: соціологічні та філософські проблеми конституційної реформи*: матер. наук.-практ. конф., м. Київ, 16 листопада 2015 р. *Соціологія права*. 2015. № 3-4 (14-15). С. 417-420.

74. Грицай І. О. Гендерна рівність у соціально-економічній сфері в Україні: теоретико-правовий аспект. *Inovácia právne veda v procese európskej integrácie: zborník príspevkov z Medzinárodná vedecko-praktická konferencia, Sládkovičovo, Slovenská republika, 10-11 marca 2017 r.* Sládkovičovo, 2017. Р. 68-70.

75. Грицай І. О. Гендерне збалансування в представницьких органах місцевої влади України: теоретико-прикладний аспект. *Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, 2-3 червня 2017 р. Херсон, 2017. С. 7-11.

76. Грицай І. О. Гендерне квотування у національних парламентах: теоретико-правовий аспект. *Законність і правопорядок у сучасному суспільстві*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. м. Київ, 10-11 березня 2017 р. Київ, 2017. С. 6-10.

77. Грицай І. О. Гендерне квотування: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Актуальні проблеми державно-правового розвитку України в контексті інтеграційних процесів*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 20 травня 2017 р.: в 2 т. Т. 1. Запоріжжя, 2017. С. 213-217.

78. Грицай І. О. Гендерний баланс у Верховній Раді України: сучасність та перспективи. *Науковий потенціал та перспективи розвитку юри-*

дичної науки: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 17-18 березня 2017 р. Запоріжжя, 2017. С. 12-15.

79. Грицай І. О. Гендерний паритет у забезпеченні політичних прав і свобод людини та громадянина в Україні. *Jurnalul juridic national: teorie si practica*. 2016. № 2/2 (18). С. 39-43.

80. Грицай І. О. Гендерні аспекти забезпечення основних прав і свобод людини й громадянина в Україні: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 1 (90). С. 38-45.

81. Грицай І. О. Державна гендерна політика в Україні: стан та перспективи. *Соціологічні проблеми права: польська соціологія права XIX-XX ст.*: матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 30 вересня 2016 р. Київ, 2016. С. 39-41.

82. Грицай І. О. Державна гендерна політика: генезис поняття та співвідношення із суміжними термінами. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4 (84). С. 89-97.

83. Грицай І. О. Державна гендерна політика: досвід України та країн-членів ЄС. *Evropský politický a právní diskurz*. 2016. Svazek 3, 6. vydání. S. 176-182.

84. Грицай І. О. Дотримання принципу гендерної рівності у представницьких органах влади на муніципальному рівні: загальноправовий аспект. *Modern jurisprudence of the European Union: the interaction of law, rulemaking: International research and training conference*, Lublin, April 17, 2018. Lublin, 2018. P. 33-36.

85. Грицай І. О. Європейська практика забезпечення гендерної рівності: досвід для України. *Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування*: матеріали наук. семінару, м. Дніпро, 9 грудня 2016 р. Дніпро, 2017. С. 52-55.

86. Грицай І. О. Європейська практика забезпечення гендерної рівності. *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 27 січня 2017 р. Дніпро, 2017. С. 22-24.

87. Грицай І. О. Забезпечення політичних прав і свобод людини і громадянина в Україні: гендерний аспект. *Актуальні проблеми правової політики України в умовах європейської інтеграції*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 31 березня – 1 квітня 2017 р. Херсон, 2017. С. 10-15.

88. Грицай І. О. Забезпечення принципу гендерної рівності у парламенті: необхідність сутнісних перетворень. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2018. № 3. Т. 1. С. 7-11.

89. Грицай І. О. Загальноправова характеристика державної гендерної політики: поняття та ретроспектива. *Актуальні питання публічного та приватного права у контексті сучасних процесів реформування законодавства*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, 14-15 квітня 2017 р. Херсон, 2017. С. 7-10.

90. Грицай І. О. Загальнотеоретична характеристика гендерної політики в Україні: напрями підвищення ефективності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2018. № 51. Т. 1. С. 13-17.

91. Грицай І. О. Загальнотеоретичний аналіз гендерного збалансування у національних парламентах. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 6 (15). С. 3-7.

92. Грицай І. О. Зарубіжний досвід впровадження гендерного балансу у національних арміях: теоретико-правові засади. *Нові завдання та напрями розвитку юридичної науки у ХХІ столітті*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 20-21 січня 2017 р. Одеса, 2017. С. 11-14.

93. Грицай І. О. Застосування національними судами практики Європейського суду з прав людини у сфері гендерного балансу. *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 23 лютого 2018 р. Дніпро, 2018. С. 28-31.

94. Грицай І. О. Інтеграція принципу гендерної рівності у Збройних силах України як стратегія розвитку оборонного сектора. *Право і суспільство*. 2018. № 4. Ч. 1. С. 27-31.

95. Грицай І. О. Методика гендерно-орієнтованого бюджетування: теоретико-правові аспекти. *Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні*: матер. наук.-практ. конф., м. Львів, 15 грудня 2017 р. Львів, 2017. С. 36-38.

96. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. Київ: Хай-Тек Прес, 2018. 560 с.

97. Грицай І. О. Міжнародні стандарти у сфері гендерної рівності та їх реалізація в Україні: загальноправовий аспект. *Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування*: матер. наук. семінару, м. Дніпро, 08 грудня 2017 р. Дніпро, 2018. С. 67-70.

98. Грицай І. О. Паритетна демократія: теоретико-правова характеристика. *Juridică științifică în condițiile de integrare Europeană Ucraina și Moldova: repere moderne de dezvoltare juridică*: Conferința internațională științifico-practică, г. Chișinău, 24-25 martie 2017 г. Chișinău, 2017. Р. 27-30.

99. Грицай І. О. Поняття та співвідношення термінів «гендерна політика» та «державна гендерна політика». *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Ужгород, 17-18 лютого 2017 р. Ужгород, 2017. С. 14-18.

100. Грицай І. О. Порівняльно-правова характеристика гендерного бюджетування: загальнотеоретичний аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2017. № 30. С. 16-19.

101. Грицай І. О. Права жінок: історико-правовий дискурс. *Юриспруденція в теорії і на практиці: питання вдосконалення правової грамотності*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 24-25 лютого 2017 р. Запоріжжя, 2017. С. 8-11.

102. Грицай І. О. Правове забезпечення гендерної рівності в Україні в умовах євроінтеграції та правового реформування. *Порівняльно-аналітичне*

право. 2016. № 5. С. 15-17.

103. Грицай І. О. Практика Європейського суду з прав людини у сфері забезпечення гендерної рівності та її застосування в Україні: теоретико-правовий аспект. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 6. С. 14-17.

104. Грицай І. О. Принцип гендерної рівності в соціально-економічній сфері на місцевому рівні: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Приватне та публічне право*. 2018. № 2. С. 3-7.

105. Грицай І. О. Принцип гендерної рівності: вітчизняний досвід та міжнародні стандарти. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018. № 3 (31). Т. 2. С. 13-16.

106. Грицай І. О. Проблема гендерного балансу у національних збройних силах: теоретико-прикладний аспект. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 5. С. 3-8.

107. Грицай І. О. Проблема термінологічної визначеності категорії «гендерна політика»: загальноправові засади. *Захист прав людини і основоположних свобод як життєво важлива основа всеохоплюючої безпеки в Європі*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 07 грудня 2017 р. Дніпро, 2017. С. 64-67.

108. Грицай І. О. Реалізація законодавства щодо гендерної квоти під час місцевих виборів: аналіз судової практики. *The development of legal sciences: problems and solutions: International scientific-practical conference*, Kaunas, April 27-28, 2018. Kaunas, 2018. P. 18-21.

109. Грицай І. О. Реалізація принципу гендерної рівності в зарубіжних країнах як умова подолання гендерного дисбалансу. *Urgent problems of Law on the modern stage of statehood development: proceedings International research and practice conference*, Lublin, October 20-21, 2017. Lublin, 2017. P. 18-22.

110. Грицай І. О. Реалізація принципу гендерної рівності у виборних органах місцевого самоврядування: теоретико-правова характеристика. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3 (87). С. 43-51.

111. Грицай І. О. Ретроспектива категоріального апарату у сфері забезпечення демократичними державами гендерного паритету. *Законодавство України: недоліки, проблеми систематизації та перспективи розвитку*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Херсон, 10-11 лютого 2017 р. Херсон, 2017. С. 6-10.

112. Грицай І. О. Ретроспектива паритетної демократії: теоретико-правові засади. *Innovative research of legal regulation of public administration: International Scientific Conference*, Lublin, Poland, 16-17 June 2017. Lublin, 2017. P. 10-12.

113. Грицай І. О. Ретроспектива та сучасний зміст паритетної демократії: теоретико-правовий аспект. *Верховенство права*. 2017. № 3. С. 44-50.

114. Грицай І. О. Становлення системи гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні та світі: проблеми теорії та практики. *Jurisprudența – componenta fundamentală a proceselor integraționale și a comportamentului legal*

contemporan: conferința Internațională științifico-practică, Chișinău, 3-4 noiembrie 2017. Chișinău, 2017. P. 23-26.

115. Грицай І. О. Сутність принципу гендерної рівності: теоретико-правовий аспект. *Захист прав людини: національний та міжнародно-правовий виміри*: матер. XIV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 20 квітня 2018 р. Харків, 2018. С. 550-553.

116. Грицай І. О. Теоретико-правова характеристика інституту гендерно-правової експертизи: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 4 (89). С. 15-23.

117. Грицай І. О. Теоретико-правова характеристика механізму забезпечення принципу гендерної рівності. *Правові новели*. 2018. № 5. С. 7-14.

118. Грицай І. О. Теоретико-правовий аналіз проблем гендерної рівності у Збройних силах України. *Право і держава: проблеми розвитку та взаємодії у XXI ст.*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф, м. Запоріжжя, 27-28 січня 2017 р. Запоріжжя, 2017. С. 10-13.

119. Грицай І. О. Теоретико-правові засади гендерно-орієнтованого бюджетування: зарубіжний досвід та вітчизняна практика. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 6. С. 3-8.

120. Грицай І. О. Теоретико-правові проблеми реалізації норми закону України «Про місцеві вибори» щодо гендерної квоти». *Evropský politický a právní diskurz*. 2018. Svazek 5., Issue 2. P. 88-94.

121. Грицяк Н. В. Теоретико-методологічні засади формування й реалізації державної гендерної політики в Україні: дис. ... д-ра наук з держ. упр. Київ, 2005. 445 с.

122. Грицяк Н. В., Попов М. П. Гендерна освіта публічних службовців: навч.-метод. посібник. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2008. 160 с.

123. Гришак, С. М. Організація позанавчальної діяльності студентів коледжу в процесі соціалізації на основі гендерного підходу. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2013. № 2. С. 47- 52.

124. Даудова Г. В. Формування та реалізація державної гендерної політики в Україні: дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2008. 203 с.

125. Дашковська О. Р. Гендерно-правова експертиза законодавства як інструмент забезпечення рівноправності статей. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2014. № 10-1. Т. 1. С. 8-10.

126. Дашковська О. Р. Правове становище жінки в аспекті гендерної рівності: загальнотеоретичний аналіз: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2008. 392 с.

127. Деметрадзе Т. Р. Конституційний принцип рівності прав жінки і чоловіка: поняття, зміст, механізм його реалізації та захисту: дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2015. 204 с.

128. Добржанська І. М. Розробка стратегій гендерного розвитку в Україні та Росії: порівняльний аналіз. *Держава і право*. 2011. № 51. С. 745-753.

129. Дорожкіна І. В., Ковальчук В. В. На шляху подолання дискримінації щодо жінок та гендерного насильства: інформ.-практ. посібник. Чернігів: Деснянська правда, 2009. 87 с.

130. Дорош О. Гендерна рівність у контексті концепції гідної праці: стан, основні проблеми та шляхи їх вирішення. *Україна: аспекти праці*. 2011. № 7. С. 22-25.

131. Дорошенко К. Документування правопорушень на Донбасі: що це дасть постраждалим. URL: <https://blogs.korrespondent.net/blog/events/3978680/>

132. Дубінська В. О. Феномен політичного лідерства в державному управлінні України: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2017. 20 с.

133. Євченко С. В. Гендерне насильство (gender violence). *Енциклопедія прав людини: соціально-педагогічний аспект*: монографія / за заг. ред. Н. А. Сейко. 2014. С. 145-149.

134. Ємець Н. А. Сучасна гендерна парадигма : історико-філософський аналіз. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. Чернігів : Черніг. держ. технол. ун-т, 2017. № 1 (9). С. 27-33.

135. Ємяшева Ж. В. Вплив дитячої травми на накопичення стресових подій і формування суїцидальних тенденцій при адиктивній поведінці. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. № 5 (170). С. 42-48.

136. Жежко, Т. О. Пенсійне забезпечення за віком: гендерний аспект. *Соціальне право України*. 2013. № 1 (2). С. 354-364.

137. Жидкова О. О. Проблеми гендерної рівності в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Теорія культури і філософія науки*. 2014. № 1142. Вип. 52. С. 25-29.

138. Журавльова Г. С. Принцип рівності та заборони дискримінації у конституційному праві: монографія. Запоріжжя: Статус, 2017. 322 с.

139. Журженко Т. Ю. Соціальне відтворення та гендерна політика в Україні. Харків: Фоліо, 2001. 166 с.

140. Залеток Н. В. Жінки в суспільному і політичному житті Великої Британії (остання третина ХІХ ст. – 1939 р.): автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2016. 20 с.

141. Іваніна Т., Давліканова О., Ярош О., Рябушенко Н. Гендерні аспекти бюджетування на місцевому рівні: практ. посібник. Київ: [б. в.], 2012. 38 с.

142. Іваніна Т., Жукова О., Євченко С. Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика: метод. посібник. Київ: Клименко, 2016. 92 с.

143. Іваніна, Т. Ю. Гендерне бюджетування як інструмент гендерної політики. *Держава і право*. 2013. № 62. С. 504-509.

144. Казимир А. В. До проблеми формування гендерної культури української молоді. *Проблеми соціальної роботи : філософія, психологія, соціологія*. Чернігів : Черніг. держ. технол. ун-т, 2013. № 1 (2). С. 198-201.

145. Калько І. В. Гендерна освіта і виховання студентської молоді як психолого педагогічна проблема. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2012. № 4. С. 26-30.

146. Калько, І. В. Гендерна освіта й виховання студентської молоді як

психолого-педагогічна проблема. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2013. № 2. С. 42-46.

147. Калько, І. В. Умови та можливості реалізації ідеї гендерної рівності студентської молоді. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2013. № 1. С. 56-60.

148. Кальницька, К. О. Особливості самосвідомості студентів у юнацькому віці. Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. Чернігів : Черніг. держ. технол. ун-т, 2013. № 2 (3). С. 45- 56.

149. Карацюба, М. М. Окремі питання правового регулювання охорони праці в країнах СНГ: досвід для України. Новітні технології у науковій діяльності і навчальному процесі : Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих учених (Чернігів, 16-17 квітня 2013р.) : тези доповідей. 2013. Т. 2. С. 140-142.

150. Кліменко Н. Г. Роль і місце жінки-військовослужбовця в Україні. *Економіка та держава*. 2014. № 5. С. 116-119.

151. Ковалевич С. П., Хоружа І. Г. Особливості правового регулювання умов праці жінок. *Молодий вчений*. 2017. № 5.1 (45.1). С. 54-57.

152. Ковальчук Л. Г., Левченко К. Б. Жінки. Мир. Безпека: інформ.-навч. посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців соціальної сфери. Київ: [б. в.], 2017. 172 с.

153. Козинець, І. М. Статеворольова соціалізація та гендерна ідентичність особистості. Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. Чернігів : Черніг. держ. технол. ун-т, 2012. № 1 (1). С. 91-96.

154. Коломієць А. Д. Гендерні аспекти в життєдіяльності українського суспільства. Сучасний стан і проблеми соціальної та соціально-педагогічної діяльності в Україні : зб. матер. наук.-метод. семінару / за ред. Н. І. Кривоконь. Чернігів : Чернігівські обереги, 2007. С. 56-59.

155. Коломієць, А. Д. Вплив стереотипів на формування гендерної рівноваги в суспільстві. Актуальні проблеми соціальної роботи в Україні (соціально-правовий, педагогічний та психологічний аспекти) : зб. матер. наук.-практ. семінару (м. Чернігів, 29 берез. 2007 р.) / за ред. Н. І. Кривоконь. Чернігів : Чернігівські обереги, 2007. С. 9-13.

156. Конціцка Г. Фемінізм: ідеологія, теорія, практика (досвід Польщі та України): монографія. Львів: ПАІС, 2016. 199 с.

157. Костенко, О. М. Культура і закон у протидії злу : монографія / О. М. Костенко. К. : Атіка, 2008. 352 с.

158. Краснопольська Т. Співвідношення понять «паритетна демократія» та «гендерна демократія». *Гілея*. 2015. Вип. 98. С. 368-371.

159. Кресіна І. О., Ярош О. Б. Гендерний аналіз політичного процесу в Україні / *Гендерні паритети в умовах трансформації суспільства*: монографія / за заг. ред. Н. М. Онищенко, Н. М. Пархоменко. Київ: Юрид. думка, 2007. С. 178-218.

160. Кулачек О. І. Гендерна паритетність у державному управлінні: становлення та тенденції розвитку в Україні: дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ,

2003. 225 с.

161. Лазар І. Г. Механізми забезпечення паритетної демократії в органах публічної влади: монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2009. 232 с.

162. Лазор, О. Д. Основи місцевого самоврядування : навч. посіб. / О. Д. Лазор. К. : Центр навчальної літератури, 2003. 432 с.

163. Левченко К. Б. До визначення понять «жіноча» та «гендерна» політика. *Право і Безпека*. 2002. № 4. С. 102-105.

164. Левченко К. Б. До методології здійснення гендерно-правової експертизи Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». *Форум права*. 2008. № 2. С. 315-322.

165. Левченко К. Б. До методології проведення гендерної експертизи українського законодавства. *Форум права*. 2008. № 1. С. 285-295.

166. Левченко К. Б. Конституційні засади реалізації жіночої політики в Україні. *Право і Безпека*. 2002. № 3. С. 60-63.

167. Левченко К. Б. Концептуальні проблеми гендерної політики. *Формування гендерного паритету в контексті сучасних соціально-економічних перетворень*: матер. наук.-практ. конф., м. Київ, грудень 2002 р. Київ, 2002. С. 90-93.

168. Левченко К. Б. Методологічні підходи щодо здійснення гендерно-правової експертизи національного законодавства України. Київ: Телесик, 2008. 88 с.

169. Левченко К. Б. Національний механізм формування та впровадження гендерної політики в Україні: історико-правовий огляд. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутрішніх справ, 2003. 44 с.

170. Левченко К. Б. Організаційно-правові засади роботи Експертної ради з питань протидії дискримінації за ознакою статі. *Публічне право*. 2013. № 4 (12). С. 19-27.

171. Левченко К. Б. Реалізація в Україні положень міжнародно-правових актів з прав жінок (на прикладі Конвенції ООН «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок»). Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутрішніх справ, 2003. 40 с.

172. Левченко К. Б. Роль неурядових організацій у формуванні гендерної політики в Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2003. Вип. 23.

173. Левченко К. Б. Управління процесами формування гендерної політики в Україні (організаційно-правові аспекти): дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2003. 428 с.

174. Левченко К. Б. Щодо вдосконалення методів та форм управління у сфері державної політики стосовно жінок в Україні. *Право і Безпека*. 2003. Т. 2. № 1. С. 31-35.

175. Левченко К. Б., Панок В. Г., Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навчально-метод. посіб. Київ: Агентство «Україна», 2015. 176 с.

176. Левченко К. Гендерна політика в Україні: визначення, формування,

управління : [монографія] / К. Левченко. Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 344 с.

177. Лєскіна І. Є. Питання правового регулювання тендерних відносин в Україні. *Держава і право*. 2012. № 58. С. 187-192.

178. Львова О. Принцип рівності у праві: теорія і практика : монографія. Київ : Юридична думка, 2014. С.16.

179. Майданик Р. Договір про сурогатне материнство за українським правом: питання теорії та практики. *Право України*. 2012. № 9. С. 215-225.

180. Маланчук-Рибак О. Ідеологія та суспільна практика жіночого руху на західноукраїнських землях ХІХ - першої третини ХХ ст.: типологія та європейський культурно-історичний контекст. Чернівці: Книги ХХІ, 2006. 500 с.

181. Марценюк Т. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики URL: http://www.icps.com.ua/assets/uploads/files/genderna_pol_tika_s.pdf

182. Марценюк Т. Жінки в українській політиці: виклики і перспективи змін. Київ: Міжнародний центр перспективних досліджень, 2015. 35 с.

183. Марценюк Т. Жінки у збройних силах світу та України: на шляху до інтеграції. 2016. URL: <http://povaha.org.ua/zhinky-u-zbrojnyh-sylah-svitu-ta-ukrajiny-na-shlyahu-do-intehratsiji/>

184. Марценюк Т. Інституційні засади регулювання гендерних відносин у Швеції. Організаційні та правові елементи інституційного механізму забезпечення гендерної рівності. Київ : ПРООН, 2010. С. 103/123456789/1393/1/marcenyuk_inst_zasady.pdf

185. Марценюк Т. О. Ранні шлюби в Україні: хто і чому одружується в ранньому віці. *Наукові записки НаУКМА*. 2014. Т. 161: Соціологічні науки. С. 83-90.

186. Марценюк Т. Політичне представництво жінок та гендерні квоти: шведський досвід. Соціальні виміри суспільства. Випуск 10. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2007. С. 153–161.

187. Мекшун А. Д. Виховання гендерної правосвідомості у студентів Чернігівського державного інституту права, соціальних технологій та праці. *Вісник Чернігівського державного інституту права, соціальних технологій та праці*. Серія : Право. Економіка. Соціальна робота. Гуманітарні науки. Чернігів : ЧДІПСТП, 2009. № 2. С. 303-308.

188. Мельник Т. М. Гендерна експертиза українського законодавства: сутність, необхідність та методологічні основи. Київ: Логос, 2001. 46 с.

189. Мельник Т. М. Міжнародний досвід гендерних перетворень: закони зарубіжних країн з гендерної рівності. Київ: Логос, 2004. 320 с.

190. Мельник Т. М. Міжнародний досвід утвердження гендерної рівності. *Міжнародний досвід державного забезпечення рівності жінок та чоловіків*: матер. Міжнар. конф., м. Київ, 30 червня-1 липня 2003 р. Київ, 2003. С. 12-50.

191. Мельник Т. Міжнародний досвід гендерних перетворень / Т. Мельник. – Київ : Логос, 2004. С.42-43/

192. Мельник Т.М. Творення суспільства гендерної рівності: міжнародний досвід. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності / Т.М. Мельник. – Друге доповнене видання. Київ : СтилоС, 2010. С. 66–68.

193. Мельник Т. Гендерна експертиза українського законодавства: важливість і необхідність проведення. *Рівність чоловіків і жінок в Україні: правові аспекти*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 20-21 листопада 2000 р. Київ, 2001. С. 17-18.

194. Мижевич О. М. О гендерном и семейном воспитании современной молодежи в условиях глобализации. Проблемы соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. *Черніг. держ. технол. ун-т*. 2013. № 1 (2). С. 224-227.

195. На шляху подолання дискримінації щодо жінок та гендерного насильства : інформаційно-практичний посібник / І. В. Дорожкіна, В. В. Ковальчук. Чернігів : Деснянська правда, 2009. 88 с.

196. Наливайко Л. Р., Грицай І. О. Державна гендерна політика в Україні та країнах-членах ЄС. *Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції*: матер. II Всеукр. кругл. столу, м. Львів, 09 грудня 2016 р. Львів, 2016. С. 132-135.

197. Наливайко Л. Р., Грицай І. О. Забезпечення політичних прав і свобод громадян в Україні в контексті гендерної рівності. *Від громадянського суспільства – до правової держави*: матер. XIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 21 квітня 2017 р. Харків, 2017. С. 182-186.

198. Наливайко Л. Р., Грицай І. О. Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, лінгвістичні та культурологічні засади: монографія / кол. авт.: Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай. Київ: Хай-Тек Прес, 2018. 248 с.

199. Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу / за ред. Е. М. Лібанової. Київ: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи, НАН України, 2012. 404 с.

200. Ніконова О. Ю. Програма соціально-психологічного тренінгу зі зниження співзалежності. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. № 2 (167). С. 53-57.

201. Огородник О. Г. До питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у праці. *Соціальне право України : наук. зб.* 2012. № 1 (1). С. 137-143.

202. Оніщенко Н. М. Гендерна рівність: крок до розвитку чи моральна криза сучасного суспільства. *Держава і право*. 2013. № 62. С. 3-11.

203. Оніщенко Н. М. Гендерні паритети сучасного етапу правового розвитку в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 10-14.

204. Організаційні та правові елементи інституційного механізму забезпечення гендерної рівності в Україні. Запоріжжя : Друкарський світ, 2011. 140 с.

205. Основи теорії гендеру : навч. посіб. / редкол. : Агеєва В. П. та ін. К. : К.І.С., 2004. 535 с.

206. Основи теорії гендеру: навч. посібник / за ред. М. М. Скорик. Київ:

К.І.С., 2004. 536 с.

207. Осташова В. О. Гендерні особливості правового самовиховання студентської молоді. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 27-30.

208. Оцінювання соціально-гендерного впливу стратегій, програм і проєктів регіонального розвитку : практич. посіб. / М. Колодій та ін. ; за ред. І. Санжаровського. К. : К.І.С., 2012. 80 с.

209. Пайнс Э. Практикум по социальной психологии : учеб. пособ. / Э. Пайнс, К. Маслач ; пер. с англ. Н. Мальгина. 4-е международ. изд. СПб. : Питер, 2000. 528 с. : ил.

210. Пан Бібліотекар. Блог про бібліотечну справу та інформаційні технології URL: <http://www.xn--80abaqzevto0rc.xn--j1amh/>

211. Петренко, О. Б. Гендерний підхід до громадянського виховання учнів: теоретичні аспекти проблеми. *Педагогіка і психологія*. 2015. № 3 (88). С. 22-28.

212. Петровська, А. С. Теоретичні аспекти гендерної рівності у трудовому законодавстві України. Новітні технології у науковій діяльності і навчальному процесі : Всеукр. наук.-практич. конф. студ., асп. та мол. учених (м. Чернігів, 16-17 квіт. 2013р.) : тези доп. В.2-х т. Т. 2. Гуманітарні науки. – Чернігів : Черніг. держ. технол. ун-т, 2013. С. 142-147.

213. Питлюк-Смеречинська О. Д. Сексуальна орієнтація як складова ідентичності жінок. Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. праць. Київ : Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАН України, 2012. Т. XIV, ч. 5. С. 132-140.

214. Покришук, В. Проблеми гендерної зайнятості населення на ринку праці України. *Україна: аспекти праці*. 2011. № 2. С. 3-10.

215. Практикум по гендерной психологии : учеб. пособ. / Учебно-методическое объединение по направлениям педагогического образования Министерства образования Российской Федерации ; под ред. И. С. Клециной. СПб. ; М. ; Х. : Питер, 2003. 479 с. : ил.

216. Приходько О. О. Від гендерної до трансгендерної теорії у західному філософському дискурсі. Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Соціальна філософія, психологія. Харків : ХУПС, 2008. Вип. 1 (30). С. 153.

217. Пушкарева Н. Гендерная теория и историческое знание. СПб.: Алетейя: Женский проект СПб, 2007. 496 с.

218. Пушкіна, О. Права жінок за міжнародним правом та українським законодавством. *Юридична Україна*. 2013. № 12 (132). С. 11-15.

219. Равлінко З. П. Заборона дискримінації: загальнотеоретичне дослідження : дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 201 с.

220. Римар, Б. А. До питання гендерної дискримінації на ринку праці. *Держава та регіони*. 2016. № 3-4 (54). С. 42-46.

221. Сіткар, В. І. Соціогенез пустощів як форма субкультури дітей. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. № 2 (167). С. 13-17.

222. Слабка озброєна стаття: жінки в арміях світу. URL: <https://ukr.media/world/213474/>

223. Слабчук Т. А. Еволюція жіночого політичного лідерства в контексті демократизації українського суспільства: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2012. 20 с.

224. Слатвицька А. В. Міжнародний захист економічних прав жінок: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 277 с.

225. Сомов, М. Гендерні проблеми українських берегинь. *Соціальний захист*. 2013. № 9 (205). С. 14.

226. Соціологія / В. Г. Городяненко, О. В. Гілюн [та ін.] ; ред. В. Г. Городяненко. 2-е вид., доп. і переробл. К. : Академія, 2003. 560 с.

227. Спасенко, Ю. Практика європейських країн у вирішенні питання гендерного розриву в оплаті праці. *Україна: аспекти праці*. 2012. № 5. С. 30-37.

228. Сталий розвиток у соціальному вимірі : глобальним проблемам – локальні рішення / за ред. С. М. Шкарлета, Н. А. Ємець, Л. М. Завацької та ін. / збірник матеріалів Всеукр. наук. практ. конф. (м. Чернігів, 2 листопада 2012 р.). Чернігів : ЧДТУ, 2012. 304 с.

229. Становище жінок в Україні: реалії та перспективи. Парламентські слухання 9 червня 2004 року. К., 2004. 157 с

230. Сташків, Б. І. Проблеми реалізації принципу справедливості при проведенні реформи соціального забезпечення. *Вісник Чернігівського державного інституту права, соціальних технологій та праці*. Серія : Право. Економіка. Соціальна робота. Гуманітарні науки. : ЧДПСТП, 2010. N 4. С. 84-87.

231. Супрунова М. С. Дискримінація як об'єкт общеправового аналізу : дис. ... канд. юрид. наук. Н. Новгород, 2007. 185 с.

232. Терещенко Г. М., Чернюк О. С. Розвиток гендерно орієнтованого бюджетування у галузі освіти України. *Наукові праці НДФІ*. 2018. Вип. 1. С. 119-130.

233. Тимофієва, М. П. Психологія здоров'я : навч. посіб. / М. П. Тимофієва. Чернівці : Книги ХХІ, 2009. 296 с.

234. Ткалич, М. Г. Гендерна психологія : навч. посіб. / М. Г. Ткалич. К. : Академвидав, 2011. 248 с.

235. Товпенко Я.К. Реалізація конституційно-правових норм про права людини щодо сексуальних меншин: порівняльно-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук. Товпенко. Київ, 2017. 277 с.

236. Толкач, А. М. Юридичне забезпечення прав і свобод жінок в Україні. *Вісник Чернігівського державного інституту права, соціальних технологій та праці*. Серія : Економіка. Соціальна робота. Гуманітарні науки. Чернігів: ЧДПСТП, 2010. № 1. С. 36-44.

237. Топ 10 гендерної політики / упоряд. Н. Бочкор, К. Левченко, Л. Ковальчук, О. Семерик. К. : Україна, 2013. 47 с.

238. Уварова О. Повага до сексуальної орієнтації і гендерної ідентичності людини як вимога толерантності URL:

<http://lcslaw.knu.ua/index.php/arkhivnomeriv/4-12-2015/item/253-povaha-do-seksualnoyi-orientatsiyi-igendernoyi-identychnosti-lyudyny-yak-vymohta-tolerantnosti-uvarova-oo#>

239. Уварова О. Права жінок і гендерна рівність в Україні. URL: <https://helsinki.org.ua/prava-zhinok-i-henderna-rivnist-v-ukrajini-o-uvarova/>

240. Уварова, О. Принципи недискримінації за ознакою статі в судовій практиці України. *Право України*. 2017. № 7. С. 56-66.

241. Фулей Т. І. Гендерна рівність при здійсненні правосуддя. Київ: ВА-ІТЕ, 2016. 180 с.

242. Фулей, Т. І. Гендерний склад суддівського корпусу України. *Вісник Верховного Суду України*. 2015. № 4 (176). С. 41-47.

243. Ходаківський М. Д. Протидія дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності в Україні. *Держава і право: зб. наук. праць*. 2014. Вип. 66. С. 297-307.

244. Ходаківський, М. Д. Протидія дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності в Україні. *Держава і право*. 2014. Вип. 66. С. 297-307.

245. Хрystова Г. О. Основи гендерно-правового аналізу законодавства України. Харків: Райдер, 2008. 108 с.

246. Шабаєва, Н. С. Педагогічні технології гендерної соціалізації студентів коледжу. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2012. № 1. С. 57-61.

247. Шалиганова А. С. Щодо правової природи та змісту права на гендерну ідентичність. *Право і Безпека*. 2011. № 3. С. 275.

248. Юда Л. А. Методологічні аспекти дослідження гендерних відносин в українській родині. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. Чернігів : Черніг. держ. технол. ун-т, 2017. № 2 (10). С. 117-123.

249. Яблоновська Г. Г. Імплементация поняття "особи із сімейними обов'язками" з міжнародного в Українське законодавство як передумова закріплення дійсної рівності працюючих жінок та чоловіків. *Трудове право України в контексті європейської інтеграції : матеріали наук.- практ. конф. (Харків, 25-27 травня 2006 р.)*. Харків, 2006. № 1. С. 78-83.

250. Як публікуватися в міжнародних рецензованих виданнях. URL: <http://mon.gov.ua/activity/auka/atestacziya-kadriv-vishhoyi-kvalifikacziyi/yak-publikuvatisya-v-mizhnarodnix-recenzovanix-vidannyax.html>

251. Ярош О. Б. Політика гендерної рівності: світовий та вітчизняний досвід: дис. ... д-ра політ. наук. Київ, 2013. 435 с.

252. Ярош, О. Б. Інституційна модель впровадження гендерної політики на місцевому рівні в Україні / О. Б. Ярош // *Держава і право*. 2013. № 62. С. 410-417.

253. Ярош, О. Б. Тенденції розвитку гендерної чутливості політичних партій у сучасному світі. *Держава і право*. 2013. № 61. С. 401-407.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Співвідношення понять «стать», «гендер», «гендерна рівність», «юридична рівність», «гендерний паритет».
2. Поняття, сутність та структура принципу гендерної рівності як складової юридичного принципу рівності. Мета забезпечення гендерної рівності.
3. Правовий статус чоловіка і правовий статус жінки: аналіз структури і змісту.
4. Гендерні проблеми чоловіків та жінок.
5. Гендерна дискримінація і сексизм як бар'єр у реалізації прав людини: поняття, причини та їх ідентифікація.
6. Дискримінація за ознакою сексуальної орієнтації.
7. Гендерні стереотипи: поняття та вплив на сферу правового регулювання.
8. Відображення гендерних стереотипів у законодавстві та вплив стереотипів на практику правозастосування.
9. Гендерна рівність як ціль сталого розвитку й передумова демократичного суспільства.
10. Роль правників у просуванні ідеї гендерної рівності й захисті прав жінок і чоловіків
11. Державна гендерна політика: суть, зміст, завдання.
12. Принципи, стратегії (політика позитивних дій, антидискримінаційна політика, гендерний мейнстримінг) та типи гендерної політики.
13. Інструменти впровадження гендерної політики.
14. Суть і зміст концепції паритетної демократії.
15. Забезпечення рівної участі жінок і чоловіків в ухваленні суспільно важливих рішень.
16. Гендерний дисбаланс в органах державної влади і місцевого самоврядування. Гендерне квотування.
17. Гендерний аспект політичного лідерства.
18. Забезпечення рівних можливостей жінкам і чоловікам щодо поєднання професійних та сімейних обов'язків.
19. Підтримка сім'ї та формування відповідального материнства і батьківства.
20. Виховання і пропаганда культури гендерної рівності та захист суспільства від інформації, спрямованої на дискримінацію за ознакою статі.
21. Муніципальна політика щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

22. Поняття, сутність та переваги гендерно-орієнтованого бюджетування.
23. Конституційне забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків і жінок в Україні.
24. Законодавче закріплення принципу рівності за ознакою статі в Україні.
25. Програмні та стратегічні документи щодо утвердження гендерної рівності.
26. Гендерно-правова експертиза.
27. Практика ЄСПЛ у сфері забезпечення гендерної рівності та її врахування у судовій практиці України.
28. Характеристика правових засобів забезпечення толерантності.
29. Поняття, система та роль міжнародних стандартів у сфері забезпечення гендерної рівності.
30. Джерела міжнародних стандартів у сфері забезпечення гендерної рівності.
31. Міжнародні зобов'язання України щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
32. Роль представників правничої спільноти в їх виконанні.
33. Позитивні дії щодо забезпечення гендерної рівності у різних сферах життя. Спеціальні тимчасові заходи.
34. Сутність та структура інституційного забезпечення гендерної рівності та протидії дискримінації в Україні.
35. Роль та повноваження Верховної Ради України та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у забезпечення гендерної рівності.
36. Завдання та повноваження глави держави та органів виконавчої влади (Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи виконавчої влади) у забезпеченні гендерної рівності.
37. Урядовий уповноважений з питань гендерної політики: поняття, правовий статус, повноваження та функції.
38. Органи судової влади, конституційної юстиції, правоохоронні та правозахисні органи у механізмі забезпечення гендерної рівності.
39. Повноваження та роль органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства у забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок.
40. Роль бізнесу у сприянні гендерній рівності.
41. Поняття та ознаки гендерно обумовленого насильства (насильства за ознакою статі) як найпоширенішого порушення прав людини.
42. Причини та види гендерно обумовленого насильства.
43. Домашнє насильство і національна кримінально-правова рамка

реагування на нього.

44. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція): поняття, мета, значення для України та аналіз її спроможностей.

45. Заходи із запобігання насильству за ознакою статі в Україні: основні напрями та правові засади.

46. Підстави цивільної, адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства України про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

47. Оскарження дискримінації за ознакою статі та сексуальних домагань, насильства за ознакою статі.

48. Відповідальність роботодавця за переслідування на робочому місці, у тому числі за сексуальні домагання.

49. Відповідальність роботодавця за недотримання спеціальних заходів щодо охорони праці і здоров'я жінок.

50. Поняття та сутність правового становища особи в державі.

51. Гендерні стереотипи та їх групи.

52. Класифікація дискримінації: загальна характеристика. Характеристика ознак, за якими заборонена дискримінація.

53. Поняття та відмінності прямої дискримінації від непрямой.

54. Рівні права і можливості для жінок і чоловіків у договорах ЄС. Індекс гендерної рівності як важливий індикатор стану гендерних відносин у ЄС.

55. Захист прав жінок, що входять до категорії внутрішньо переміщених осіб.

56. Принципи гендерної рівності в трудових правовідносинах. Гендерна рівність на робочому місці

57. Система суб'єктів, що забезпечують гендерну рівність в Україні

58. Зобов'язання України щодо виконання ключових міжнародних стандартів щодо забезпечення гендерної рівності

59. Міжнародна співпраця в сфері забезпечення гендерної рівності

60. Механізми впровадження гендерної політики у Європ

61. Всесвітні конференції ООН, що стосувалися проблеми рівності жінок

Навчальне видання

**Наливайко Лариса Романівна
Грицай Ірина Олегівна
Мінакова Євгенія Валеріївна**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

***Методичні рекомендації для підготовки
до семінарських та практичних занять***

*(для студентів II курсу
юридичного факультету)*

Підп. до друку 07.06.2021 р. Формат 60x84/16. Гарнітура – Times.
Друк трафаретний (RISO), цифровий. Папір офісний. Ум.-друк. арк. 2,75. Тираж 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49000, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018